

Veteranbil – en hobby för entusiaster som kan förvandla skrot till kulturarv

Kärt barn har många namn sägs det. Jag tänker på entusiastfordon, hobbyfordon, samlarfordon, veteranfordon, ja till och med allt från skrotbilar till det rullande kulturarvet. Det senare brukar Motorhistoriska Riksförbundet (MHRF) använda. MHRF grundades 1969 för att samlat agera i myndighetsfrågor. Förbundet har sedan dess vuxit till över 100 000 medlemmar inom 200 olika motorklubbar.

Det finns lite olika språkbruk bland veteranbilsägare liksom folk flest, jämfört med myndighetsverige där Naturvårdsverket tillsammans med Länsstyrelsen fått för sig att en del av våra fina bilar är skrot. Det är därför en lisa för själen att MHRF säger sig jobba för en generell lagstiftning som skall skydda oss från modern myndighetsutövning.

Veteranbilar är utan tvekan en grupp bilar som innehåller det mesta. I början när jag pysslade med veteranfordon talade man om 50 år som gräns som väl har att göra med besiktningen. Ännu tidigare var det fordon av årsmodell 1950 eller äldre och före det fordon äldre än 1920 eller så. Allteftersom vi blir ett år äldre varje år flyttas gränserna fram för vad som är en veteranbil. Rent lagstiftningsmässigt finns i vägtrafikskattelagen veteranfordon som begrepp – och de är minst 30 år gamla. I Trafikverkets (då vägverkets) föreskrifter finns begreppet *historiskt fordon* där också en trettioårsregel gäller. I Finland talar man om "museifordon" med trettioårsgräns. I Norge om "bevaringsverdiga köretöj" med generell trettioårsgräns men kan vara yngre efter ansökan. I Danmark kan man om bilen är mer än 35 år anmäla om "veterankörse".

Fordon mellan 30 och 49 år behöver bara besiktigas vartannat år och kallas ofta hobbyfordon (infördes 1995) och är de över 50 (med en godkänd besiktning från de senaste två åren) så är de besiktning fria (infördes så sent som 2018) och kanske egentligen de som borde kallas veteranfordon? Tänk på att de flesta verksamheter som besiktigar bilar erbjuder en speciell veteranbesiktning, som inte rapporteras till Transportstyrelsen, och testar saker som inte alltid är lätt att kolla upp därhemma.

På senare år har begreppet entusiastfordon ätit sig in i vårt språk som en samlande benämning på hobbyfordon (30-49 år gamla) och veteranfordon som är 50 år eller äldre. Emellertid för att göra det lätt för oss kommer vi i vårt rally att definiera gruppen veteranbilar som *ett motorfordon äldre än 30 år*.

En speciell grupp av veteranfordon som är ett stort fenomen speciellt i Sverige är amerikanare. Vet när jag var på en motorträff en gång i Hässleholm med min amerikanske kollega från Phoenix att han utbrast – nu vet jag var alla Impalor har tagit vägen! Chevrolet Impala, namnet kommer från slidhornsdjuret, tillverkades från 1958 ända till 2009. Vanheden i Jönssonligan kör omkring i en från 1964.

Som sagt kärt barn har många namn. Amerikanare kallas ju också jänkare, amris, dollargrin och raggaråk. Även vrålåk förknippar jag med jänkarna som ju ofta har väl tilltagna hästkrafter. Vrål från att vråla, alltså något med hög ljudvolym. Åk kommer ju från åka som

har intressanta rötter ända tillbaka till sanskrit *ajati* (framdriva) med senare kopplingar i både grekiskan (*ago*, att leda) och latinets *ago* (jag kör).

Beteckningen fordon lånades in under 1700-talet från lågtyskan, for från *fora/fara* och *don* = redskap. Det är intressant att de germanska språken alla verkar ha olika namn på transportmedel. Tyskan har numera *fahrzeug* för fordon vilket vi i stället använder för transportmedlet *fartyg*. Engelskans motsvarighet *vehicle* hittar vi i latinets *vehere* = bära. Både vi och engelsmännen använder *veteran* – ånyo två latinord *vetus* och *anus*; det senare inte riktigt vad du kanske tror. *Vetus*= tidigare, gammal, aldrig...och *anus* är en tilläggsstam som så att säga anger i detta fall tillhörande gammal.

Vill du läsa mer om historien bakom olika ord förknippade med transporter kan jag rekommendera Stefan Backs "Trafikord med historia"

<https://logistikfokus.se/2011/10/12/trafikord-med-historia-del-5/>

Än en gång Kör försiktigt och njut av Söderåsen och alla de andra bilarna som kör rallyt.

/Peter Apell